

Î N C H E I E R E

04 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ion Ciobanu, reprezentat de avocatul Olesea Negru,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Ciobanu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Ludmila Șapa, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 11 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul Ministerului Justiției, s-a casat hotărârea din 31 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, fiind pronunțată o nouă hotărâre, prin care s-a respins acțiunea înaintată de Ion Ciobanu,

c o n s t a t ă :

La 27 iunie 2018, Ion Ciobanu, reprezentat de avocatul Olesea Negru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că în baza încheierii din 17 octombrie 2007 a Judecătoriei Căușeni, prin care a fost confirmată tranzacția de împăcare încheiată între Ion Ciobanu și Mihail Catruc, a fost emis titlul executoriu pe care la prezentat spre executare. Potrivit documentului executoriu, Mihail Catruc a fost obligat să efectueze o deschizătură în peretele despărțitor situat între gospodăriile lui Ion Ciobanu și Mihail Catruc și să instaleze poarta prin care îi va asigura accesul la ferestrele sale și la fântâna de canalizare; s-a obligat Mihail Catruc să remită cu titlu gratuit în proprietatea lui Ion Ciobanu 55m din terenul aferent casei sale, iar Ion Ciobanu s-a obligat să-i permită accesul lui Mihail Catruc spre podul casei și alte construcții.

Ion Ciobanu a menționat că după mai multe încercări de a pune în executare documentul executoriu, a prezentat documentul executoriu Biroului executorului judecătoresc Ludmila Șapa. Prin încheierea din 10 decembrie 2013, s-a dispus

intentarea procedurii de executare a documentului executoriu nr. 2-210/10, însă aproape 5 ani documentul executoriu nu a fost executat, deși dispozițiile acestuia nu implică dependența de careva circumstanțe care ar putea determina tergiversarea executării.

Reclamantul a considerat că termenul excesiv de mare în care nu s-a executat documentul executoriu, se datorează doar comportamentului pasiv al executorului judecătoresc.

Mai mult, Ion Ciobanu a relatat că în legătură cu neexecutarea în termeni rezonabili a hotărârii judecătorești a fost prejudiciat material și moral. Chestiunea cu privire la înlăturarea obstacolelor a fost soluționată încă în 2007, deși există o procedură de executare silită, timp de 10 ani dreptul său nu este apărat, fiindu-i îngrădit dreptul de acces la proprietate.

Ion Ciobanu a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului moral în sumă de 50000 de lei.

În cadrul judecării cauzei, pârâtul Ministerul Justiției a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca lipsită de temei legal (f.d. 20-23).

Prin încheierea protocolară din 31 iulie 2018 a instanței de judecată, a fost atras în calitate de intervenient accesoriu executorul judecătoresc Ludmila Șapa (f.d. 17-18).

Prin hotărârea din 31 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, s-a admis parțial a acțiunea formulată de Ion Ciobanu.

S-a constatat încălcarea dreptului reclamantului Ion Ciobanu la executarea în termen rezonabil a documentului executoriu nr. 2-210/10 din 17 octombrie 2007.

S-a dispus încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ion Ciobanu, a prejudiciului moral în sumă de 30000 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 58, 69-78).

Pentru a hotărâ astfel, instanța de judecată a constatat că perioada neexecutării hotărârii judecătorești, prin care debitor se face Mihai Catruc este mai mult de 3 ani (3 noiembrie 2007 – 31 octombrie 2018).

Prima instanță a relatat că neexecutarea titlului executoriu se datorează imposibilității executării acestuia, deoarece este incertă modalitatea de executare a acestuia, fapt confirmat prin încheierile din 11 martie 2010 și 6 martie 2014 a Judecătoriei Căușeni, emise în vederea explicării modalității de executare a documentului executoriu. Astfel, instanța a reținut că pe parcursul dezbaterilor judiciare, nu a fost prezentată nicio dovadă că întârzierea s-a datorat impedimentelor create de reclamant sau lipsei de diligență a acestuia. Ministerul justiției nu a argumentat care au fost impedimentele întâmpinate de debitor și executorul judecătoresc la realizarea sarcinilor ce le revin.

Mai mult, instanța de fond a apreciat critic poziția Ministerului Justiției cu privire la faptul că neexecutarea documentului executoriu se datorează comportamentului reclamantului, or, modalitatea de executare propusă de executorul judecătoresc este contrar prevederilor legale, fapt confirmat prin răspunsul ÎS „Cadastru”, potrivit căruia înregistrarea dreptului de proprietate nu

poate fi efectuată în lipsa „unui document translativ de proprietate și nerespectării procedurii de înregistrare”.

Cu referire la prejudiciul moral solicitat, instanța a menționat că reclamantul urmează să beneficieze de o reparare echitabilă a prejudiciului, cu achitarea despăgubirii proporționale în sumă de 15000 de lei.

Împotriva acestui act judecătoresc, la 12 noiembrie 2018, Ministerul Justiției a declarat apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii din 31 octombrie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Central, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate de Ion Ciobanu (f.d. 61-67).

Prin decizia din 11 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărârea din 31 octombrie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Central, fiind pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii depuse de Ion Ciobanu, ca nefondată (f.d. 120-126).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat că de către executorul judecătoresc nu au fost admise perioade de pasivitate și inacțiune, modul de acționare a acestuia în scopul executării silite a documentului executoriu nu a avut ca rezultat tergiversarea executării, iar executarea în perioada atât de îndelungată, nu se datorează modului de executare ales de executorul judecătoresc, dar altor situații și împrejurări, inclusiv și cele generate de creditor. În speță, executorul judecătoresc a depus diligența necesară în vederea executării documentului executoriu, acesta a întreprins toate măsurile posibile și a îndeplinit actele și acțiunile necesare pentru executare.

Mai mult, Curtea de Apel Chișinău a specificat că în cererea de chemare în judecată Ion Ciobanu a înaintat pretenții doar către Mihai Catruc, menționând că acesta intenționat nu dorește să execute documentul executoriu. Însă, statul poartă răspundere și poate fi obligat la recuperarea prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a documentului executoriu, doar în situația în care acesta este neexecutat și admiterea inacțiunilor fără motive. Or, executorul judecătoresc a întreprins măsuri și a constatat executarea de către debitor a pct. 1 din cele două indicate în documentul executoriu, iar reclamantul/apelant nu s-a opus asupra faptelor constatate de către executorul judecătoresc.

La 16 iulie 2019, Ion Ciobanu, reprezentat de avocatul Olesea Negru, a declarat recurs împotriva deciziei din 11 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei contestate, cu menținerea hotărârii din 31 octombrie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Central.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanța de apel nu a examinat în deplină măsură circumstanțele cauzei, nefiind examinate și materialele prezentate și nu a ținut cont de prevederile legale. Astfel, a interpretat eronat legea și nu a aplicat prevederile Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, a Codului de Executare și a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Ion Ciobanu a relatat că decizia contestată este neîntemeiată, deoarece cerințele înaintate și-au găsit argumentare și urmau a fi admise. A considerat că instanța de fond a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei, pronunțând o hotărâre legală și întemeiată.

La 31 iulie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs Ministerului

Justiției și executorului judecătoresc Ludmila Șapa, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f.d. 139).

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Ion Ciobanu este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea *Lebedinski vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32, *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului sus - citat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer vs Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić vs Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28; *Zubac vs Croația (Marea Cameră)*, 5 aprilie 2018, parag. 82).

La început, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecătii este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cererii se referă la decizia din 11 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În baza cercetării materialelor cauzei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit. Această limită temporală este esențială pentru a asigura buna administrare a justiției și, în special, principiul securității juridice (a se vedea Marc Brauer, *ibidem*, parag. 35; *Tence vs Slovenia*, 31 mai 2016, parag. 31).

La 20 mai 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 11 aprilie 2019 (f.d. 127), însă date despre recepționarea deciziei contestate, nu sunt la materialele cauzei.

Drept consecință, instanța de recurs consideră că cererea dedusă judecății a fost declarată în termenul prevăzut mai sus.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă dictează regula principală, potrivit căreia, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

La acest capitol, alin. (2) și (3) din articolul 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat. Iar, alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Mai mult, modul de prezentare și formulare a chestiunilor de drept a fost explicitat în punctele 22 – 27 din Hotărârea explicativă nr. 5 din 11 noiembrie 2013 a Plenului Curții Supreme de Justiție (a se vedea similar *Trevisanato vs Italia*; 16 decembrie 2016, parag. 22 – 23, 36).

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că reglementările referitoare la rigorile impuse de articolul 432 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă sunt redactate suficient de clar și îndeplinesc criteriul de previzibilitate. Mai mult, scopul acestui articol este, atât de a proteja interesul recurentului/recurenteii/recurenților de a obține, după caz, casarea sau modificarea deciziei atacate, cât și de a păstra rolul Curții Supreme de Justiție de a se ocupa numai de probleme de o importanță semnificativă specificat în articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996 (a se vedea *Zubac*, *ibidem*, parag. 83, 105 - 106).

În consecință, limitările impuse de articolul 432 alin. (2) – (4) din Codul de procedură civilă urmăresc un scop legitim, respectând în același timp cerințele securității juridice și buneii administrări a justiției (a se vedea *Benjamin Nersesyan vs Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Marc Brauer*, *ibidem*, parag. 35; *Miessen*, *ibidem*, parag. 67; *Sturm vs Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36; *Zubac*, *ibidem*, parag. 98). Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea *Ronald Vermeulen vs Belgia*, 17 iulie 2018, parag. 44).

Instanța de judecată observă că recurentul a indicat articolul 432 din Codul de procedură civilă, fără a specifica expres unul din temeiurile prevăzute la alineatele (2), (3), (4) din articolul citat. Totuși, în virtutea principiului *jura novit curia*, instanța de recurs are competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs, prin examinarea lor, în lumina temeiurilor articolului 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Colegiul judiciar relevă că Ion Ciobanu nu a invocat argumente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate. Astfel, dacă instanța ar purcede la examinarea cererii de recurs motivate într-o asemenea manieră, atunci s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici împotriva actului judecătoresc, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu și ar pune la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea completului de judecată. Or, un atare exercițiu este inadmisibil în condițiile în care, prin prisma articolului 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, precum și argumentul ilegalității deciziei atacate.

Pe baza celor prezentate, completul de judecată constată că recurentul nu a adus suficiente argumente cu privire încălcările comise de instanța de apel, pe care le-ar fi considerat esențiale și ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze/modifice hotărârea judecătorească contestată. Prin urmare, temeiurile invocate nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la articolul 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecății nu corespunde condiției de a fi efectiv (a se vedea, inter alia, *Petrovic vs Luxemburg*, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, *Sturm*, ibidem, parag. 32).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și bunei administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentului de acces la un tribunal.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag. 46; *Guelfucci vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecății,

inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către Ion Ciobanu, reprezentat de avocatul Olesea Negru, nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ion Ciobanu, reprezentat de avocatul Olesea Negru.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari